ədalət.- 2022.- 19 noyabr.- S.8.

Əbədi şölə saçan elm məbədinin 60 illiyinə

Bu danılmaz faktdır ki, "hər bir ali təhsil müəssisəsinin özünəməxsus keçmişi, bugünü və gələcəyi vardır". O cümlədən bu günlərdə 60 yaşını qeyd edəcək Sumqayıt Dövlət Universitetinin də. Ömrünün ahıl çağını yaşayan bu böyük elm, təhsil, tərbiyə ocağının ölkəmizdə ali təhsilin və elmin tərəqqisində əvəzsiz xidmətləri olub və bu gün də davam etməkdərir. Burada böyük iftixar hissi ilə qeyd etmək istərdim ki, SDU-nun son illərdəki naliyyətləri həqiqətən diqqətəlayiqdir. Üzərinə düşən vəzifələrin öhdəsindən layiqincə gələn SDU-nun bu günki nailiyyətlərindən, uğurlarından söz açmazdan əvvəl qısaca olaraq tarixinə nəzər salmaq yerinə düşərdi.

Əvvəla qeyd edim ki, Sumqayıtda belə bir elm-təhsil ocağının açılması zəruriyyətdən irəli gəlirdi. Çünki 1960-cı illər həm paytaxt Bakıda, həm də Sumqayıtda fəaliyyətdə olan neft və kimya zavodlarının ali təhsilli kadrlara ehtiyacı var idi. Ona görə də əvvəlcə Sumqayıtda Azərbaycan Neft və Kimya İnstitutunun tədris məntəqəsi yaradıldı və "bir il sonra 1962-ci ildə bu tədris məntəqəsi Azərbaycan Neft və Kimya İnstitutunun filialı kimi fəaliyyət göstərməyə başladı". Sonralar fəaliyyətini genişləndirərək Universitet səviyyəsinə qalxdı.

Belə ki, Ulu öndər H.Əliyevin "Azərbaycan Respublikasında təhsil sisteminin təkmilləşdirilməsi haqqında" 13 iyun 2000-ci il tarixli Fərmanı ilə Azərbaycan Sənaye İnstitutunun bazasında Sumqayıt Dövlət Universiteti yaradıldı".

Bu çox doğru fikirdir ki, "Universitetlər öz siması ilə tanınır". SDU-nun da son illərdəki fəaliyyətinə nəzər saldıqda ilk olaraq diqqətimizi onun milli kadrların hazırlanması, yeni elm sahələrinin formalaşması, dünya təhsil məkanına inteqrasiyası və digər sahələrdəki uğurları, nailiyyətləri cəlb edir. Çünki, SDU məhz bu son illərdəki fəaliyyəti ilə həm zəka, həm də mədəni mərkəzlərdən birinə çevrilib.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin 6 mart 2014-cü il sərəncamı ilə görkəmli alim, professor Elxan Bahadur oğlu Hüseynov SDU-nun rektoru təyin edildi. Beləliklə, tez bir zamanda SDU-da bir çox ilklərə imza atıldı. Məsələn, SDU- nun tarixində "ilk dəfə olaraq 2014-cü ilin fevral ayında Elmi Hissə yaradıldı". Hər bir ali təhsil ocağı, elm mərkəzi görkəmli, istedadlı alimləri ilə diqqəti cəlb edir. SDU-da rəhbərlik yüksək elmi və elmi-pedaqoji kadrların hazırlanması və müasir dövrün tələblərinə uyğunlaşdırılması üçün ilk olaraq təhsilin keyfiyyətini yüksəltmək məqsədilə tədris işləri istiqamətində bir çox islahatlar apardı. Yeni kafedralar, labaratoriyalar, H.Əliyev mərkəzi, Tədris Metodik Mərkəz, Karyera Mərkəzi, Əlavə Təhsil Mərkəzi və Təhsildə Keyfiyyət Təminatı şöbəsinin yaradılması təhsil prosesinin təkmilləşməsinə səbəb oldu. Bu gün SDU-da 7 fakültə, 29 kafedra, 1 elmi-tədqiqat mərkəzi, onun nəzdində 5 elmi tədqiqat laborotoriyası, 29 tədtis laboratoriyası fəaliyyət göstərir. Hazırda universitetdə müxtəlif təhsil istiqamətlərində bakalavr pilləsinin əyani şöbəsində 47, qiyabi şöbəsində isə 23 ixtisas, magistratura pilləsində isə 32 ixtisasda 60 ixtisaslaşma üzrə 6000 mindən çox tələbə təhsil alır. Onların təhsili, təlimi ilə 400-dən artıq professor-müəllim heyyəti məşğuldur.

Ən əsası Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin 19 yanvar 2015-ci il sərəncamı ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikasında təhsilin inkişafı üzrə Dövlət Strategiyası" SDU-da daha mühüm işlərin görülməsinə yol açdı. Məhz bu sərəncamdan sonra "Sumqayıt Dövlət Universitetində 2015-2025-ci illəri əhatə edəcək təhsilin inkişaf strategiyası" hazırlandı. Hər bir elm ocağında aparılan elmi-tədqiqatların təbliği və tədqiqində respublika və beynəlxalq aləmdə keçirilən elmi konfranslar, çap olunan elmi jurnallar çox mühüm rol oynayır. Hazırda SDU-da da "Elmi xəbərlər" jurnalı ildə dörd dəfə, iki bölmə üzrə çap edilir. Bura daxildir Sosial və humanitar, təbiət və texniki elmlər bölməsi. Elmi jurnal Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Ali Attestasiya Komissiyasının qərarı ilə elmi nəşrlər siyahısına daxil edilib və 2019-cu ildən jurnalın hər iki bölməsi üzrə elektron versiyası yaradılıb. 2019-2022-ci illər ərzində "Elmi xəbərlər"də əksər məqalələr rus və ingilis dil lərində çap edilib.

2019-cu ildə SDU-nun "Elmi xəbərlər" jurnalının hər iki bölməsi üzrə elektron versiyası yaradılmışdır. ISSN Beynəlxalq Mərkəzi tərəfindən 26.09.2019-cu il tarixində SDU-nun "Elmi xəbərlər" jurnalının elektron versiyasına ISSN 2706-719X (Online) Beynəlxalq Standart Seriya Nömrəsi verilmişdir.

"SDU-nun Elmi xəbərləri" jurnalı 2019-cu ilin dekabr ayından etibarən RİNÜ (Rossiyskiy indeks nauçnoqo üitirovanie - Rusiya Elmi İstinad İndeksi- REİİ) Beynəlxalq Məlumat Bazasına daxil edilmişdir.

Bundan başqa universitet tərəfindən "Elmi xəbərlər" jurnalının Elsever şirkətinə məxsus olan SCOPUS beynəlxalq məlumat bazasına daxil edilməsi məqsədilə müraciət olunub. Növbəti mərhələdə Clarivate Analitics şirkətinə məxsus olan Web of Science məlumat bazasına Sumqayıt Dövlət Universitetinin "Elmi xəbərlər" jurnalının hər iki bölməsinin daxil olması planlaşdırılır.

SDU-nun Beynəlxalq DOI Fondunun Crossref rəqəmsal sənədləşdirmə agentliyi ilə 30 noyabr 2021-ci il tarixli müqaviləyə əsasən Universitetdə nəşr olunan bütün elmi əsərlər üçün 10.54759/ DOI prefiksi alınmışdır. Hazırda redaksiya tərəfindən Elmi xəbərlər jurnalında dərc olunan hər bir məqaləyə fərdi elmi identifikasiya nömrəsi verilir.

2020-ci ildə Sumqayıt Dövlət Univerditetində keçirilən elmi konfransların "Konfrans materialları toplusu" (Conference proceedings) yaradılmış və eyni adlı sayt təsis olunmuşdur. ISSN Beynəlxalq Mərkəzi tərəfindən SDU-nun elmi konfranslarının Konfrans materialları (Conference proceedings) toplusuna 18.08.2020-ci il tarixində ISSN 2708-955X (Print) və 23.11.2020-ci il tarixində ISSN 2709-6033 (Online) Beynəlxalq Standart Seriya Nömrələri verilmişdir. Bundan başqa SDU-da hər il keçirilən Respublika və Beynəlxalq elmi konfransların materialları mütəmadi olaraq toplunun rəsmi saytında və Rusiyanın RİNÜ e-library məlumat bazasında yerləşdirilir.

"Elmi xəbərlər"in daima beynəlxalq standartlara cavab verməsi üçün SDU rəhbərliyi bir çox əmr və sərəncamlar imzalayıb. Məsələn, SDU-nun rektoru prof. E.B.Hüseynovun 16.03.2021-ci il tarixli R-13/1 saylı əmrinə əsasən cari ilin aprel ayının 13-də etibarən 2 ay müddətində SDU-nun əməkdaşları üçün PİNÜ e-library.ru elektron məlumat bazasından istifadə qaydaları üzrə təlimlər keçirilmişdir. Həm bu təlimlərdə fərqlənən əməkdaşlar, həm də yüksək səviyyəli elmi məqalə müəllifləri SDU-rəhbərliyi tərəfindən mükafatlandırıldı.

Ümumilikdə universitet haqqında hər gün www.sdu.edu.az. saytında azərbaycan, rus, ingilis dillərində xəbərlər yerləşdirilir. Bu informasiyalar, məlumatlar, mühüm xəbərlər SDU-nun fəaliyyətini geniş şəkildə operativ olaraq ictimaiyyətə catdırır. Burada SDU-nun mətbuat və ictimaiyyətlə əlaqələr xidməti şöbəsinin rəhbərliyinin və əməkdaşlarının əməyi danılmazdır. Bu gün çəkinmədən demək olar ki, SDU dünyanın əksər tanınmış, aparıcı elm ocaqları ilə mütamadi olaraq əməkdaşlıq edir, elm və təcrübə mübadiləsi aparır. Universitetdə müntəzəm olaraq beynəlxalq və respublika səviyyəli elmi konfranslar keçirilir. Belə elmi beynəlxalq konfranslardan biri də 2021-ci ilin son ayında SDU ilə Türkiyənin Yıldız Texniki Universetinin birgə təşkilatçılığı ilə onlayın formatda keçirilib. "İnformasiya cəmiyyətində iqtisadiyyatın davamlı inkişaf problemləri" adlı konfransa Türkiyə, Qazaxıstan, Çin, Özbəkstan və digər ölkələrin bir qrup iqtisadçı-alimləri də qoşulmuşdur. Konfransı giriş sözü ilə açan SDU-nun rektoru prof. E.Hüseynov elm və təhsil sahəsindəki naliyyətlərdən bəhs etdikdən sonra, 44 günlük Vətən müharibəsi dövründə qardaş ölkənin hər tərəfli xüsusən də siyasi, mənəvi dəstəyini yüksək qiymətləndirərək böyük türk xalqına təşəkkür etmişdir.

Yeri gəlmişgən qeyd edim ki, SDU bu gün yalnız ölkəmizin aparıcı ali təhsil ocağı deyil, o həm də Azərbaycanın ictimai-siyasi həyatında mühüm rol oynayan bir məbəddir. Xalqımızın, dövlətimizin taleyüklü məsələlərində, milli-mənəvi dəyərlərimizin yaşanmasında, qorunmasında, gənc nəslin öz soyuna-kökünə, Vətəninə, torpağına bağlı böyüməsində SDU rəhbərliyi son illər üzərinə düşən şərəfli vəzifəni layiqincə yerinə yetirilməsində əsl vətəndaş mövqeyini nümayiş etdirir. Xüsusən də 44 günlük Zəfər qələbəmizdən sonra SDU-da bu mövzuda müntəzəm olaraq tədbirlər, konfranslar, görüşlər, ekskursiyalar keçirilir. SDU rəhbərliyi müəllim və tələbə heyəti ilə bir-neçə dəfə Bakıda yerləşən Hərbi Qənimətlər Parkına ekskursiya edib, şəhid ailələri ilə görüşüb və s.

Əlbəttə SDU-da görülən bütün bu işlər, həyata kecirilən layihələr ilk növbədə universitetdə elmi yeniliklərin artırılmasına, Azərbaycan elminin beynəlxalq elm məkanına inteqrasiyasının sürətlənməsinə, yüksək ixtisaslı kadrların hazırlanmasina yönəldiyi üçün öz bəhrəsini də verməyə başladı. "2016-cı ildə ilk dəfə olaraq bir neçə ixtisasdan elmlər doktoru proqramı üzrə doktorantura və dissertanturaya universitetin 7 nəfər əməkdaşı qəbul olundu". Bu sahədə daha böyük uğurlara imza atmaq üçün SDU rəhbərliyi bir ilkə də imza atdı. Belə ki, 2018-ci ildə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Ali Attestasiya Komissiyasının qərarı ilə ilk dəfə SDU-nun nəzdində 3337.01 - "İnformasiya- ölçmə və idarəetmə sistemləri (sahələr üzrə)və 3303.01 -"Kimya texnologiyası və mühəndisliyi" ixtisasları üzrə fəlsəfə doktoru dissertasiyalarının müdafiəsinin təşkili üçün FD.02.193-Dissertasiya Şurası yaradılmış və uğurlu fəaliyyət göstərmişdi. Bu gün bu uğurların davamı olaraq, Azərbaycan Respublikası Prezidenti yanında Ali Attestasiya Komissiyası Rəyasət Heyətinin 27.12.2019-cu il tarixli qərarı ilə SDU nəzdində 6 ixtisas üzrə fəlsəfə doktoru dissertasiyasının müdafiəsinin təşkili üçün Dissertasiya Şurası yaradılıb. FD-2.23 Dissertasiya şurası (2306.01- "Uzvi kimya", 2314.01- "Neft kimyası" ixtisasları üzrə); FD-2.24 Dissertasiya Şurası (5706.01- "Azərbaycan dili; 5716.01- Azərbaycan ədəbiyyatı ixtisasları üzrə) və FD-2.25 Dissertasiya Şurası (3337.01 - "İnformasiya ölçmə və idarəetmə sistemləri", 3338.01- "Sistemli analiz, idarəetmə və informasiyanın işlənməsi" ixtisasları üzrə). Burada bir faktı da qeyd etmək lazımdır ki, SDU-nun tarixində ilk dəfə 2017-ci ildən başlayaraq elmlər doktoru proqramı üzrə mütəxəssis hazırlığı aparılır. Elmlər Doktoru Proqramı üzrə mütəxəssis hazırlığı Kimya, Texnika və Filologiya elmi sahələri üzrə həyata keçirilir. 2017-ci ildən bugünə kimi Elmlər Doktoru Proqramı üzrə dokturanturaya 31 nəfər qəbul olunub.

Uzun illərin təcrübəsi göstərir ki, hər bir təhsil, elm ocağında yüksək keyfiyyətli və səmərəli təhsil ilk olaraq onun tədris hissəsindən başlanır. Hazırda SDU-da tədrislə bağlı məsələlər özündə 4 bölməni birləşdirən Tədris Metodiki Mərkəz tərəfindən həyata keçirilir.

Keyfiyyətli tədrisin əldə edilməsində yaradılmış şərait də mühüm rol oynayır. Bu baxımdan SDU rəhbərliyi ilk illərdən bu sahəyə xüsusi diqqət ayırırdı. Hazırda universitet tələbələri yüksək təmirli, işıqlı, geniş auditoriyalarda, müasir avadanlıqlarla təchiz olunmuş laboratoriyalarda elmin, texnikanın sirlərinə yiyələnirlər. Universitet şəhərciyinin və tədris korpuslarının abadlaşdırılması, tədris otaqlarının son texniki vasitələrlə təchiz edilməsi bu sahədə böyük işlərin görülməsindən xəbər verir.

Uzun müddət qaçqın və köçkünlərin istifadəsinə verilmiş universitetə məxsus Tələbə Evlərindən biri müasir tələblərə cavab verə biləcək yüksək səviyyədə təmir olunaraq tələbələrin istifadəsi üçün hazır vəziyyərə gətirilmişdir.

Bütün bunlar bir daha sübut edir ki, SDU bu gün ölkəmizdə elmin, təhsilin, inkişafında, gənc nəslin vətənpərvər ruhda böyüməsində üzərinə düşən vəzifəni layiqincə yerinə yetirir. Biz də bu şərəfli işdə əbədi şölə saçan elm məbədinə daha böyük uğurlar, naliyyətlər arzu edirik.

Qərənfil Dünyamin qızı
Əməkdar jurnalist

Torpaq, ucsuz-bucaqsız bir məkandır. deyildi. O, bacarıqlı olduğuna görə, ağıllı,

Maraş dondurması Türkiyənin